

trouw was be-
at ook in die
nden was, de
matische con-
ers uit dan die
naam komt da-
e b.v. is nog
nma's van den
ken juist ook
e vroegen:
dhaf? want
n i g h e i d,
a, waarin men
inst op papier
making, trouw
wijzen naar de
isten, en kon-
kerken zelf er
k en ds D. de
ng" voor onze
en konden
t hen te spre-
die vuurbang
rot. Ref. litte-
aan, ginds een
drijver-om-dog-
voor het front
hebben wel
eratische uit-
WIJ hadden
er om ONZE
nen. We wis-
men nota van
toen ze onze
an contact-op-
ve verstanden
dat, toen op
punt aan de
amerikaansche
andschen kant,
niet vandaar
e constructies
if zoo, geloof-
ar terug, wat
ulatief hebben
dogmatische
oms noch aan
en bovendien:
le beslist over
de hand uit-
emigratie niet
gen oplegt, en
ken heeft, en
w, doch laat
waar ze wel-
worden ge-

verzoek
amerikaansche
paar samen-
met de depu-
sche kerken)
ek van enkele
hadden uitge-
en eerlijke
scheen af te
d was inzake
nten geholpen
den te worden
Nederland, die
in voor theo-
vernamen, dat
die niemand
trad, dat van
migranten is:
rot. Ref. zijde
s, toen drong
kunnen vrij-
daarheen te
ij geweest als
ids de laatste
te helpen; hij
urde; hij had
ifereeren met
waarbij de
muleerde was:
eden moed de
en wijken, en
aar naderen:
st zou als er
od wel geven.
nten a n -

het wiel: we
ren, maar we
agen weer op

arer een arti-
week zouden
as ontvangen
nummer ver-

ook met hem
maakt. Hij is
e vragen stel-
gedacht naar
lets verstaat

als de op verbondsaanvaarding volgende verbonds-
gemeenschap tusschen God en mensch, en behoort
onder degenen, die voor sommige opinies, die bij ons
leven, b.v. aangaande de werkelijkheid van voorwaar-
den, „vuurbang“ zijn. Voorwaarden n.l., die God stelt
in het verbond, beter gezegd: in zijn stipulaties, waar-
mee de Heere ons ontmoet, en waaraan Hij ons bindt,
en waardoor Hij ons opvoedt, en verantwoordelijk stelt.
Ik kan dat allemaal begrijpen; en ik heb er best weer
een paar dagen conferentie voor over, als 't kan, om
dat door te praten. Want ik geloof, dat het leerzaam
is, dat zelfs dr. J. Ridderbos het bestaan van voor-
waarden eindelijk toegeeft (de literatuur uit de va-
deren is hem blijkbaar te kras). Dat hij er aan toe-
voegt „het zijn voorwaarden in zekeren zin“,
nu ja, dat zijn we gewoon; en dat is van ouds de term:
s e c u n d u m q u i d, dat lezen we ook bij Calvin.
Ook wij zeggen: als 't u-blijft geen voorwaarde-van-
verdienste, want die leer is goddeloos; en ook geen
voorwaarde-van-afhankelijkheid-van-God, want die
leer is even goddeloos; maar voorwaarde-van-conco-
mitantie: God zegt ons geen v o o r s p e l l i n g e n
aangaande ons eeuwig lot, maar geeft ons belofte-
met-eisch, en leert ons nu, dat zaligheid aan niemand
teruggegeven wordt (Catech. vraag 20, oorspr. tekst)
die niet gelooft, omdat gelooven een onderdeel van
zalig-zijn is; Hij eischt dat geloof; dat Hij overigens
ook geeft; maar leert ons, die door Hem verantwoor-
delijk zijn gesteld, dat wij, ons houdende aan de ge-
openbaarde dingen, dus hebben te vragen naar „geloof
en bekeering“, wijl we alleen zoo weten, dat er zalig-
heid is. Voorwaarde-van-concomitantie, het een is er
noot zonder het ander, en ik kan dus het een niet
w e t e n zonder het ander.

Nu kan ik best hebben, dat iemand voor het woord
„voorwaarde“ bang is; en dat hij mij herinnert aan
de „gevaaren“ die aan het gebruik vastkleven. Mijn lieve
mensen, wat is niet gevaarlijk? En welk woord
bleef uit Satans muil geweerd? Ik kan ook hebben,
dat iemand zegt: de woordenboeken, die ik heb, ken-
nen het woord voorwaarde maar zoo en zoo; hoewel
ik daartegenover zou willen opmerken, dat de wor-
denboeken die ik heb, het wel degelijk kennen in mijn
zin, en dat goorts alle serieuze woordenboeken, For-
cellini, Du Cange, Thomas-Lexica (en hij is juist de man
van de „verdienste“), de registers op Migne, Seneca,
op de Weensche uitgaaf der kerkelijke auteurs, op
Prudentius e.a. en vooral de literatuur zelf van
roomsche en gereformeerde auteurs van alle eeuw,
het woord conditio (soms niet meer dan: inrichting,
toestand, plan) kennen in den hijsboven aangegeven
zin. (Terwijl ik voor de rest verwijs naar wat ik schreef,
b.v. in de verschenen en de over enkele weken ver-
schijnende afleveringen van mijn „Heidelbergsche
Catechismus“). Maar goed, over al die dingen valt
te praten.

Nu heeft evenwel Rev. Ophoff, die blijkbaar met
onze terminologie nog geen volkomen vrede heeft, in
The Standard Bearer een artikel geschreven, naar
aanleiding van een particulieren brief van prof. Hol-
werda aan een emigrant. Hij heeft dien brief afgedrukt
in-gemeld blad. Wij meenen, dat de hollandsche tekst,
gelijk die daar te vinden is, wel niet origineel zal zijn
(zelffouten bij engelschen zetter), en vragen ons bo-
vendien af, of wij aan publicatie goed zouden doen,
omdat men onwillekeurig zijn woorden anders kiest,
wanneer men op publicatiemogelijkheid bedacht is,
dan wanneer men argeloos denkt: dat is, in de gauwig-
heid, een brief voor een man, die me wat vraagt.
Hoofdzaak is, en dat vind ik erg fijn, dat prof. Hol-
werda aan iemand schijnt geadviseerd te hebben ('t
betrakt een emigrant): sluit u maar aan bij de Prot.
Ref. Churches.

De brief van prof. Holwerda wordt door Rev. Op-
hoff beschouwd als een soort verslag van een pub-
lieke bespreking. Dat moet een vergissing zijn.
Amersfoort was min of meer publiek (min of meer,
want er waren geïnviteerden, en kerkeraden waren
uitnodigers, plus een comité), maar daar was prof.
Holwerda niet aanwezig. Onze collega zal dus gedoeld
hebben op de besprekingen in Kampen, en die waren
niet publiek. Laat mij er dadelijk aan toevoegen, dat
niemand hierin een soort van „bescherming“ van Rev.
Kok en Rev. De Jong heeft te zien; zij hebben geen
bescherming noodig, want ze hebben niemand kwaad
gedaan, en hun eigen broeders heelemaal niet. Met
geen woord.

Als dan ook Rev. Ophoff zegt: die twee dominees,
die spraken daar voor heel ons volk, for all our people,
dan antwoord ik: dit is een vergissing. Dat weet ik
heel goed, omdat ik hen niet nadruk heb hooren her-
halen: wij zijn niet officieel, en ds Kok is geen depu-
taat voor buitenlandsche kerken, en misschien zijn
wij in onze personen geen representatieve figuren,
en anderen uit onzen kring denken allicht heel anders.
Niemand heeft gedacht, dat zij voor heel de kerken
spraken; ze sneden dat dadelijk heel bescheiden af.
O p o n s v e r z o e k zijn ze gekomen; omdat we het
prettig vonden, een door de synode ons als deputaten
opgedragen brief niet te ontwerpen zonder profijt te
trekken van hun aanwezigheid in ons land. Het was
dan ook heelemaal geen „conferentie“, zooals
Rev. Ophoff schrijft: we zaten daar met een paar
mannetjes (enkele deputaten) plus twee predikanten,
die voor andere zaken in Kampen waren, en graag
wildon kennis maken, plus enkele van de door ons
uitgenoodigde bezwaarden ter synode van Amersfoort.

Een man of wat. 's Morgens deputaten, 's middags
die door ons — geheel op eigen initiatief — genoodig-
den. Later nog even met deputaten.

En nu een ding, dat Rev. Ophoff schijnt geprikkeld
te hebben: hij heeft den indruk gekregen, dat de pre-
dikanten Kok en De Jong zoo ongeveer zouden ver-
teld hebben, dat in de Prot. Ref. Churches de meesten
niet dachten zoo als Rev. Hoeksema en Ophoff. Waar-
mee dus gezegd zou zijn: hun invloed taant; of: hun
confessioneele trouw (als men n.l. meent, dat de con-
fessie in gevaar komt bij eigen beschouwing) is niet
meer algemeen erkend; of: die der anderen is aange-
tast.

Maar noch het een noch het andere is gezegd; en
ik wilde wel, dat Rev. Ophoff eens rustig had afge-
wacht, tot zijn broeders thuis waren, om hun zelf eens
te vragen, wat zij gezegd hadden. Is het vaderland nu
zoo in nood, dat men geen paar dagen wachten kan
met zoo'n artikel van: hebben-ze-dit-en-hebben-ze-dat-
durven-doen? Hoezeer hier met de beste bedoelingen
de dingen in overijling worden gecombineerd, blijkt
wel uit de onwillekeurige geheugenfout, die hierin
uitkomt, dat een bepaalde reis naar onze emigranten
aan Rev. Hoeksema wordt toegeschreven, inclusief
reisverslag, terwijl een ander het was, die reis en reis-
verslag op zijn naam had staan.

Als aanwezige bij alle ontmoetingen, die hier in ge-
ding kunnen zijn, verklaar ik, dat beide amerikaansche
predikanten van niemand hunner collega's ook maar
een onvriendelijk of zelfs critisch woord gesproken
hebben; dat zij goed deden uitkomen, dat hun opinie
niet die van hun kerken was; dat zij met de grootste
aanhankelijkheid, die ik trouwens van beide kende,
hebben gesproken over prof. Hoeksema; dat zij zich
geen oogenblik hebben begeven in een afweging van
het aantal, het percentage, van menschen, die met zijn
dogmatische constructies het geheel en al eens waren,
tegenover dat van hen, die het niet waren. Trouwens,
ik vermoed, dat zulk een berekening o n m o g e l i j k,
en ook d w a s zou zijn. Onmogelijk: wie heeft een
statistiek kunnen aanleggen? Dwars: kan men niet
op een bepaald punt iemand toevallen, en op een an-
der punt een vraagteeken zetten, — en kan de per-
soon in kwestie zelf niet voortdurend scherper formu-
leeren?

Maar dit is gebeurd:

Er waren er in Nederland, die bang waren voor onze
emigranten, dat ze zouden te hooren krijgen, wat we
hier van synodocratische zijde opgeleefd kregen eerst
in formules, toen in praedivies, en toen in eindeloze
artikelen van een exeget, die geen dogmaticus is, en
in telkens aanvechtaar blijkende furieuze apologeti-
sche geschriften van hun helpers. Toen heb o.a. ik
erop gewezen, dat men onzerzijds niet bang behoefde
te wezen voor verstriking van zulke emigranten in
dogmatische constructies à la Ridderbos-Polman.
Want, zei ik, de theologische worsteling van prof.
Hoeksema, gezien zijn verleden, en zijn noodzakelijken
strijd tegen arminiaansche tendenzen, die men daar
ontmoette, heeft natuurlijk zijn gedachtengang be-
heerscht, net zooals dat ons ook overkomen zou zijn;
maar hij is te verstandig, dan dat hij de kerk zou bin-
den aan zijn particuliere dogmatische constructie; en
dat geldt ook van zijn kerkelijke vergaderingen, an-
ders zouden ze mij niet, zonder dat ik ook maar iets
had gevraagd, bij synodaal besluit den preekstoel heb-
ben opgezet, omdat ik stond op de basis der drie
formulieren van eenigheid; en dat Rev. Hoeksema er
niet aan denkt, de menschen als een dictator te bin-
den aan ZIJN constructies, die, naar men mij zelf zei,
nog steeds zoo gezond zijn, dat ze zich in nieuwe for-
muleering uit gaan drukken, dat blijkt uit het feit,
dat in zijn kerken anderen, ook voorgangers, anders
denken op bepaalde punten dan b.v. Rev. Ophoff,
zonder dat iemand er aan denkt, die anderen te „schor-
sen“. In dat verband wees ik er op, dat ik van een
dominee gehoord had, een beste man, van wien ik erg
veel houd, spontaan als een spuitende geysier van
Yellowstone Park, maar dan een beetje meer op zijn
eigen tijd, een theoloog, die van mijn eigen theorie ook
nog niet alles beamen kan, geloof ik, die eerst kop-
schuw geweest was over onze vrijgemaakten, en van
wien het verhaal ging, dat hij er heen gegaan was
(d.w.z. naar die vrijgemaakten-emigranten) per „sub-
marine“ (onderzeeër) en teruggekeerd was per „vlieg-
tuig“: zoo veel lof had hij over voor hun theologische
kennis, hun meeleven, hun trouw. Zoo hebben we ge-
praat, ten bewijze, dat onze menschen daar veilig wa-
ren. Ieder is in zijn waarde gelaten; geen percentages
zijn berekend; niemand drong zijn gevoelens als het
typeerende op; en toen een auto langs het gebouw
tuft, waarin we vergaderd waren, een auto, waarin
een paar felle synodocratische kerkvervolgers gezeten
waren, plus een dominee van de chr. ref. church, en
toen laatstgenoemde aan onzen amerikaanschen gast
vroeg: en zijn jullie het al eens?, toen antwoordde
onze gast: dat nog niet, maar WIJ binden elkaar niet,
ziet u? En ik wou, dat Rev. Ophoff dit nu eens aan-
nam, in goed vertrouwen. Temeer, omdat ik volhoud:
dit is de beste loftuiting, die we op de Prot. Ref.
Churches kunnen geven. Had het anders
g e m o e t e n? Ik zeg: neen. We hielden de deur
van Rev. Ophoff's kerk voor onze menschen open.
That's all. Had het anders moeten zijn? Neen.

K. S.

ZENDING EN EVANGELISATIE

Verhouding hoofd- en hulpdiensten

Met zijn schrijven dd. 27 December 1948 deed de Raad
der Gereformeerde Kerk van Zwolle als zending kerk
aan de zusterkerken in Nederland toekomen een aantal
door hem onder goedkeuring van Generale Zendingadeputa-
taten aanvaarde conclusies, betrekking hebbende op den
Zendingarbeid in het algemeen en op de verhouding van
hoofddienst en hulpdiensten in het bijzonder.

Na gevoerde besprekingen tusschen Generale Deputa-
ten voor de Zending, vereenigingen voor hulpdiensten en
den Raad voornoemd, is het voor alle betrokkenen dui-
delijk geworden, dat de verhouding hoofddienst-hulpdien-
sten, gelet op de desbetreffende besluiten van de Gene-
rale Synode van Amersfoort (1948), tot aan de Generale
Synode van Kampen (1951) dient te blijven, zooals deze
thans is en dat dus minstens tot aan deze Synode de
hulpdiensten, evenals de hoofddienst, zullen moeten uit-
gaan van de kerken.

Op grond van het bovenstaande, heeft de Raad van de
zending kerk van Zwolle in zijn vergadering van 15 Juni
1949 uitgesproken, dat hij volledig instemt met de ter
vergadering van Generale Deputaten voor de Zending dd.
7 Juni 1949 te dezer zake genomen beslissing, in ver-
band waarmee hij heeft besloten de uitvoering van zijn
eerdere genoemde conclusies dd. 27 December 1948, voor
zoveel betreft C 2, C 3 en C 4, op te schorten tot de
Synode van Kampen over de kwestie van de hulpdiensten
zal hebben beslist, en voorts om hiervan door middel van
de kerkelijke pers mededeeling te doen aan de zuster-
kerken in Nederland, in Indië en op Oost-Soemba.

De Raad der Gereformeerde Kerk van Zwolle,
D. VREUGDENHIL, h.t. praeses.
W. VAN ESCH, scriba.

Zwolle, Juni 1949.

Verzoek om voorbede

De Raad der Gereformeerde Kerk van Zwolle,
kennis genomen hebbende van den inhoud der rappor-
ten van de in Batavia en op Oost-Soemba vertoevende
Zendingarbeiders, alsmede van de krachtige weerstanden,
welke aldaar met 's Heeren hulp reeds zijn of nog moe-
ten worden overwonnen,

roept alle zusterkerken in Nederland en Indië met allen
aandrag op den zendingarbeid onzer kerken bij den
voortduur in de samenkomsten der gemeente in het ge-
bed te gedenken, opdat de Koning der Kerk, Jezus Christ-
us, alle weerstanden, welke den arbeid Zijner Kerken op
Oost-Soemba zoeken te belemmeren, moge breken, zoo-
dat Zijn kerkvergaderend werk aldaar moge voortgaan
en opdat inzonderheid ook de pogingen, welke worden
aangewend, om den toegang tot Oost-Soemba geopend te
krijgen voor zijn missionaire predikant, Dr. S. J. P. Goo-
sens, met Zijn zegen mogen worden bekrond. (Jacobus
5:16a, Openb. v. Joh. 8:3—5, Hand. 4:31a).

De Raad der Gereformeerde Kerk van Zwolle,
R. H. BREMMER, h.t. praeses.
W. VAN ESCH, scriba.

Zwolle, 9 Augustus 1949.

PERSSCHOUW

DR. E. MASSELINK CONTRA DR. F. W. GROSHUDE.

Reeds hoorden we in deze rubriek via een artikel
van ds K. Doornbos iets over de poging van dr. F.
W. Groshude om te verhinderen, dat over de WER-
KELIJKE en OFFICIEEL als gronden voor vonnis-
sen AANGEGEVEN oorzaken en redenen der uiteen-
scheuring van 1944 een gesprek geopend zou worden
ter vergadering van zijn synode. Ook dr. E. Masselink
(synodocr.) schrijft daarover in Geref. Kb. Rotter-
dam. Hij begint met een betoef over den zwaren last
der kerkelijke verdeeldheid, en zegt dan:

Tegen deze achtergrond gezien, kunt u zich mijn
teleurstelling voorstellen over een artikel van prof.
Groshude in „Belijden en Beleven“ van 8 Juli j.l. Hij
verheugt er zich over dat op de komende Synode ook
het stuk van de mogelijke hereniging met de Vrijge-
maakten aan de orde zal komen, „want deze droeve
zaak mag ons geen oogenblik met rust laten“. En even
verder: „wij behoren tot hen die oordelen, dat het be-
ter is vandaag dan morgen deze zaak in orde te
brengen“.

Accoord! Accoord! Maar in datzelfde artikel betwijfelt
hij of het wel nuttig is deze kwestie thans aan de orde
te stellen.

Waarom dat niet nuttig is? Wel, er is onder ons
groot verschil, welke weg hierbij bewandeld moet wor-
den. De ene groep wil het verleden laten rusten en be-
graven; als twee factisch bestaande kerkformaties
moeten we tot eenheid zien te komen. Een andere groep
wil ook over het verleden nog wel praten, en zo mo-
gelijk de „ergernissen“ weg doen.

Deze laatste weg, het verleden ook in het gesprek
betrokken, acht prof. Groshude „een boze weg, die
nooit naar het doel kan leiden“. Eerst moeten wij het
onderling eens zijn, dan kunnen we met „Art. 31“
praten. „Doch naar onze mening is het de tijd des
Heeren nog niet, en is het wijzer de zaak der verenig-
ing wat te laten rusten“.

Natuurlijk kan „het verleden niet blijven rusten“.
Waarom b.v. was nu prof. Grijdanus een man,
die zich heeft schuldig gemaakt aan het aanrichten (!)
van scheuring (!) en tweedracht (!) en aan herhaalde-
(lijke) overtreding van het vijfde (!) en negende ge-
bod? Als niet op het verleden ingegaan wordt, en dan
uitsluitend aan de hand van de officiële stukken,